

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2022. gada 7. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (ES) Nr. 650/2012 – 10. pants – Papildu jurisdikcija mantojuma jomā – Mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī valstī, kurai Regula (ES) Nr. 650/2012 nav saistoša – Mirušais, kuram ir dalībvalsts pilsonība un pieder īpašums šajā dalībvalstī – Minētās dalībvalsts tiesas, kurā celta prasība, pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt papildu jurisdikcijas kritērijus – Mantojuma administratora iecelšana

Lietā C-645/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) iesniedza ar 2020. gada 18. novembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 1. decembrī, tiesvedībā

V A,

Z A

pret

TP,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), D. Gracijs [*D. Gratsias*] un Z. Čehi [*Z. Csehi*],

ģenerālvokāts: M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– TP vārdā – *F. Rocheteau*, advokāts,

– Francijas valdības vārdā – *A. Daniel* un *A.-L. Desjonquères*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – franču.

- Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,
 - Spānijas valdības vārdā – sākotnēji *I. Herranz Elizalde* un *S. Jiménez García*, vēlāk – *I. Herranz Elizalde*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā sākotnēji – *C. Valero* un *M. Wilderspin*, vēlāk – *C. Valero*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 2. decembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV 2012, L 201, 107. lpp.; labojumi – OV 2012, L 344, 3. lpp., un OV 2013, L 60, 140. lpp.) 10. panta 1. punkta a) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp XA bērniem V A un Z A (turpmāk tekstā – “prasītāji pamatlietā”), no vienas puses, un XA laulāto TP, no otras puses, par lūgumu iecelt mantojuma administratoru visa XA atstātā mantojuma pārvaldīšanai.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Regulas Nr. 650/2012 7., 27., 30., 43. un 82. apsvērumā ir noteikts:
 - “(7) Būtu jāveicina iekšējā tirgus pienācīga darbība, novēršot šķēršļus, ko saistībā ar personu brīvu pārvietošanos rada grūtības izmantot savas tiesības attiecībā uz mantošanu, kurai ir pārrobežu elementi. Eiropas tiesiskuma telpā pilsoņiem ir jāvar laikus organizēt savu mantojumu. Efektīvā veidā ir jānodrošina mantinieku un legātāru, citu mirušajam tuvu personu, kā arī mantojuma kreditoru tiesības.
- [..]
- (27) Šīs regulas noteikumi ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu, ka iestāde, kas nodarbojas ar mantošanas lietu, vairākumā gadījumu piemērotu savus tiesību aktus. Tādēļ šajā regulā ir paredzēta virkne mehānismu, kurus piemērotu gadījumos, kad mirušais par tiesību aktiem, kas reglamentē tā atstāto mantojumu, ir izvēlējis tās dalībvalsts tiesību aktus, kuras pilsonis viņš ir bijis.
- [..]
- (30) Lai nodrošinātu, ka visu dalībvalstu tiesas, balstoties uz vienu un to pašu pamatojumu, var īstenot jurisdikciju attiecībā uz tādu personu atstātu mantojumu, kuru pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, šajā regulā būtu jādod izsmeļošs tādu pamatojumu saraksts hierarhiskā secībā, uz kuriem balstoties var īstenot šādu papildu jurisdikciju.

[..]

- (43) Šajā regulā paredzētie noteikumi par jurisdikciju var dažos gadījumos radīt situāciju, kad tiesa, kurai ir jurisdikcija lemt par mantošanu, nepiemēros savas valsts tiesību aktus. Ja šāda situācija rodas dalībvalstī, kuras tiesību akti paredz obligāti iecelt mantojuma pārvaldnieku, ar šo regulu minētās dalībvalsts tiesām, kad tajās celta prasība, būtu jāatļauj iecelt vienu vai vairākus šādus pārvaldniekus saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem. [..] Lai nodrošinātu netraucētu koordināciju starp mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem un tās dalībvalsts tiesību aktiem, kuras tiesa iecel pārvaldnieku, tiesai būtu jāieceļ persona(-as), kurām būtu tiesības pārvaldīt mantojumu saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem, piemēram, mirušā testamenta izpildītājs vai paši mantinieki, vai, ja to prasa mantošanai piemērojamiem tiesību akti, pārvaldnieks, kas ir trešā persona. [..]

[..]

- (82) Saskaņā ar 1. un 2. pantu 21. Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots [LES] un [LESD], minētās dalībvalstis nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un tām šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro. Tomēr tas neskar Apvienotās Karalistes un Īrijas iespēju paziņot par nodomu šo regulu pieņemt pēc tās pieņemšanas saskaņā ar minētā protokola 4. pantu.”

4 Šīs regulas II nodaļā “Jurisdikcija” citustarp ir ietverts tās 4.–6., 10. un 15. pants.

5 Minētās regulas 4. pantā “Vispārēja jurisdikcija” ir paredzēts:

“Jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā ir tās dalībvalsts tiesām, kurā mirušajam nāves brīdī bija pastāvīgā dzīvesvieta.”

6 Šīs pašas regulas 5. panta “Vienošanās par tiesas izvēli” 1. punktā ir noteikts:

“Ja tiesību akti, ko mirušais saskaņā ar 22. pantu ir izvēlējis, lai tie reglamentētu viņa atstāto mantojumu, ir kādas dalībvalsts tiesību akti, tad attiecīgās puses var vienoties, ka minētās dalībvalsts tiesai vai tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija lemt par jebkuru mantošanas jautājumu.”

7 Regulas Nr. 650/2012 6. pantā “Atteikšanās no jurisdikcijas piemērojamo tiesību aktu izvēles gadījumā” ir noteikts:

“Ja tiesību akti, ko mirušais saskaņā ar 22. pantu ir izvēlējis, lai tie reglamentētu viņa atstāto mantojumu, ir kādas dalībvalsts tiesību akti, tad tiesa, kurā celta prasība saskaņā ar 4. vai 10. pantu:

a) var pēc vienas no tiesvedības pusēm lūguma atteikties no jurisdikcijas, ja tā uzskata, ka tās dalībvalsts tiesas, kuras tiesību akti tika izvēlēti, atrodas labākā vietā, lai lemtu par mantošanu, ņemot vērā mantošanas praktiskos apstākļus, piemēram, pušu pastāvīgo dzīvesvietu un mantas atrašanās vietu; vai

b) atsakās no jurisdikcijas, ja tiesvedības puses saskaņā ar 5. pantu ir vienojušās piešķirt jurisdikciju tās dalībvalsts tiesai vai tiesām, kuras tiesību akti tika izvēlēti.”

8 Šīs regulas 10. pantā “Papildu jurisdikcija” ir noteikts:

“1. Ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, tad tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas mantojumā ietilpstošā manta, tomēr ir jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā, ja:

- a) mirušajam nāves brīdī bija minētās dalībvalsts pilsonība; vai, ja tās nav,
- b) mirušā iepriekšējā pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā dalībvalstī – ar noteikumu, ka laikā, kad prasība tiek celta tiesā, ir pagājuši ne vairāk kā pieci gadi, kopš minētā pastāvīgā dzīvesvieta ir mainīta.

2. Ja nevienas dalībvalsts tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar 1. punktu, tad tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas mantojumā ietilpstošā manta, tomēr ir jurisdikcija lemt par minēto mantu.”

9 Šīs regulas 15. pantā “Jurisdikcijas pārbaude” paredzēts:

“Ja kādas dalībvalsts tiesā tiek celta prasība mantošanas lietā, attiecībā uz kuru tai saskaņā ar šo regulu nav jurisdikcijas, tā pēc savas iniciatīvas pasludina, ka tai nav jurisdikcijas.”

10 Šīs pašas regulas III nodaļā “Piemērojamie tiesību akti” iekļautajā 21. pantā “Vispārīgs noteikums” ir paredzēts:

“1. Ja vien šajā regulā nav paredzēts citādi, mantošanai kopumā piemērojamie tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā bija mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī.

2. Ja izņēmuma kārtā visi lietas apstākļi liecina, ka mirušais nāves brīdī bija acīmredzami ciešāk saistīts ar valsti, kas nav tā valsts, kuras tiesību akti būtu piemērojami saskaņā ar 1. punktu, mantošanai piemērojamie tiesību akti ir šīs citas valsts tiesību akti.”

11 Regulas Nr. 650/2012 22. panta “Piemērojamo tiesību aktu izvēle” 1. punktā ir paredzēts:

“Persona kā tiesību aktus, kas reglamentē tās atstāto mantojumu kopumā, var izvēlēties tās valsts tiesību aktus, kuras pilsonis šī persona ir izvēles izdarīšanas laikā vai nāves brīdī.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

12 Francijas pilsonis XA nomira 2015. gada 3. septembrī Francijā. Kopš 1981. gada viņš dzīvoja Apvienotajā Karalistē, kur 1996. gadā noslēdza laulību ar TP. Būdams slims, viņš atgriezās Francijā, lai no 2012. gada augusta dzīvotu pie viena no saviem bērniem dzīvoklī, kas divus mēnešus agrāk bija iegādāts ar nekustamā īpašuma civiltiesiskas sabiedrības, kuras dalībnieks viņš bija, starpniecību.

13 Pēc XA nāves palika laulātā – TP, Apvienotās Karalistes pilsonē, kā arī trīs bērni no viņa pirmās laulības – YA un prasītāji pamatlietā. Tā kā YA pa to laiku nomira, prasītāji pamatlietā norādīja, ka tie rīkojas arī kā sava brāļa tiesību pārņēmēji. XA piederēja mantojumā ietilpstoša manta Francijā.

- 14 Prasītāji pamatlietā, atsaucoties uz Regulas Nr. 650/2012 4. panta piemērošanu un to, ka mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī bija Francijā, vērsās pret TP Francijas tiesās, lai visa mirušā atstātā mantojuma pārvaldībai tiktu iecelts mantojuma administrators.
- 15 Ar 2017. gada 12. decembra rīkojumu *tribunal de grande instance de Nanterre* [Nantēras Vispārējā pirmās instances tiesas] (Francija) priekšsēdētājs, lemjot par pagaidu noregulējumu, atzina tās jurisdikciju izskatīt prasītāju pamatlietā pieteikumu saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 4. pantu. Līdz ar to tika iecelts mantojuma administrators.
- 16 Ar 2019. gada 21. februāra spriedumu *cour d'appel de Versailles* [Versaļas Apelācijas tiesa] (Francija) atcēla šo rīkojumu un, piemērojot Regulu Nr. 650/2012, atzina, ka Francijas tiesām nav jurisdikcijas lemt par visu mirušā atstāto mantojumu atbilstoši Regulas Nr. 650/2012 4. pantam, būtībā pamatojoties uz to, ka mirušā pastāvīgā dzīvesvieta viņa nāves brīdī joprojām bija Apvienotajā Karalistē.
- 17 Prasītāji pamatlietā vērsās *Cour de cassation* [Kasācijas tiesā] (Francija) ar kasācijas sūdzību par šo spriedumu, it īpaši apgalvojot, ka *cour d'appel de Versailles* ir pieļāvusi tiesību kļūdu, neņemot vērā Regulas Nr. 650/2012 10. pantu, kurā pakārtoti ir paredzēts, ka tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas mantojumā ietilpstošā manta, ir jurisdikcija lemt par visu mantojumu, neraugoties uz to, ka Francijā tolaik nebija mirušā pastāvīgā dzīvesvieta, bet viņam bija šis dalībvalsts pilsonība un viņam tur piederēja īpašumi.
- 18 Iesniedzējtiesa vispirms norāda, ka tiesvedībā *cour d'appel de Versailles* prasītāji pamatlietā nav atsaukušies uz Regulas Nr. 650/2012 10. pantu. Līdz ar to rodoties jautājums, vai šai apelācijas tiesai, kas konstatēja, ka XA bija Francijas pilsonis un nāves brīdī Francijā viņam piederēja mantojumā ietilpstoša manta, pēc savas ierosmes bija jāpārbauda savas papildu jurisdikcijas kritēriji saskaņā ar šo 10. pantu.
- 19 Proti, iesniedzējtiesa norāda, ka, paredzot iespēju, ka dalībvalsts tiesa, kura izskata mantošanas lietu, attiecībā uz kuru tai nav jurisdikcijas saskaņā ar Regulu Nr. 650/2012, pēc savas ierosmes paziņo, ka tai nav jurisdikcijas, šīs regulas 15. pantā nav precizēts, vai šai pēdējai minētajai tiesai vispirms ir jāpārbauda visi iespējamie jurisdikcijas kritēriji – gan vispārējās, gan papildu jurisdikcijas kritēriji. It īpaši minētajā regulā neesot precizēts, vai papildu jurisdikcijas pārbaudei ir fakultatīvs raksturs.
- 20 Pirmkārt, iesniedzējtiesa uzsver, ka ar Regulu Nr. 650/2012 ir izveidota jurisdikciju kolīziju risināšanas sistēma, kas dalībvalstu tiesām, kurās ir celta prasība, ir jāpiemēro pēc savas ierosmes, jo šis strīds ietilpst šīs regulas materiālajā jomā. Tomēr nebūtu loģiski, ka, pēc savas ierosmes norādot uz minētās regulas piemērošanu, lai atrisinātu jurisdikcijas kolīziju, dalībvalsts tiesa, kurā ir celta prasība, varētu atteikties no savas jurisdikcijas par labu trešās valsts tiesām, pamatojoties tikai uz minētās regulas 4. pantu, iepriekš nepārbaudot, vai no šīs pašas regulas 10. panta neizriet papildu jurisdikcija. Tādējādi šķiet atbilstošāk, ka minētajai tiesai, kas izskata lietu, ir jāpārbauda, tostarp pēc savas ierosmes, visi iespējamās jurisdikcijas īstenošanas kritēriji.
- 21 Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka ar Regulas Nr. 650/2012 10. pantā paredzēto jurisdikciju, kas tajā ir kvalificēta kā “papildu”, tiek izdarīta atkāpe no jurisdikcijas un piemērojamo tiesību aktu sakrītības principa, kas caurvij šo regulu. Proti, ja dalībvalsts tiesa ir atzinusi savu jurisdikciju saskaņā ar šo 10. pantu, tai tomēr būtu jāpiemēro tās valsts tiesību akti, kurā atradās mirušā pastāvīgā dzīvesvieta viņa nāves brīdī, izņemot, ja no visiem lietas apstākļiem izriet, ka nāves brīdī mirušajam saskaņā ar minētās regulas 21. panta 2. punktu bija acīmredzami ciešāka saikne ar citu

valsti vai arī tas bija skaidri izvēlēties piemērot citas valsts tiesību aktus, kā minēts šīs pašas regulas 22. pantā. Tādējādi būtu grūti atzīt, ka dalībvalsts tiesai, kas izskata lietu, obligāti ir jānorāda par “papildu” atzīstamas jurisdikcijas noteikums, pat ja lietas dalībnieki uz to neatsaucas.

22 Turklāt, lai gan Regulas Nr. 650/2012 15. pantā ir skaidri paredzēts tiesas, kurai nav jurisdikcijas, pienākums pēc savas ierosmes norādīt uz savas jurisdikcijas neesamību, tajā turpretim neesot paredzēts neviens līdzvērtīgs noteikums, kas tai liktu pēc savas ierosmes pārbaudīt savas jurisdikcijas esamību. Uz mantošanas noteikumiem šīs regulas izpratnē attiecoties pieejamās tiesības, jo šī regula ļauj pusēm vienoties, noslēdzot vienošanos par tiesas izvēli, ar ko piešķir ekskluzīvu jurisdikciju tās dalībvalsts tiesai vai tiesām, kuras tiesības mantojuma atstājējs ir izvēlēties piemērot mantojumam (Regulas Nr. 650/2012 5. pants), un tajā ir paredzēta iespēja tiesai turpināt īstenot savu jurisdikciju pat tad, ja lietas dalībnieki, kas nav šīs vienošanās puses, ierodas tiesā, neapstrīdot tās jurisdikciju (šīs regulas 9. pants).

23 Šādos apstākļos *Cour de cassation* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Regulas Nr. 650/2012] 10. panta 1. punkta a) apakšpunkta tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, vai tās dalībvalsts, kurā nebija noteikta mirušā pastāvīgā dzīvesvieta, tiesai, kas konstatē, ka mirušajam bija šis valsts pilsonība un ka viņam tajā piederēja īpašums, pēc savas ierosmes ir jāatsaucas uz savu papildu jurisdikciju, kas paredzēta ar šo tiesību normu?”

Par prejudiciālo jautājumu

24 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāpiemēro sava jurisdikcija saskaņā ar šajā tiesību normā paredzēto papildu jurisdikcijas noteikumu, ja tiesvedībā, kas sāka, pamatojoties uz šīs regulas 4. pantā paredzēto vispārējās jurisdikcijas noteikumu, tā konstatē, ka tai nav jurisdikcijas saskaņā ar šo pēdējo minēto tiesību normu.

25 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *cour d'appel de Versailles* uzskatīja, ka mirušā pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta bija Apvienotajā Karalistē, nevis Francijā. Šajā ziņā ir jānorāda, kā izriet no Regulas Nr. 650/2012 82. apsvēruma, ka Apvienotā Karaliste – atbilstoši Protokola (Nr. 21) par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, 1. un 2. pantam – nav piedalījusies šīs regulas pieņemšanā. Turklāt nešķiet, ka XA nāves dienā Apvienotā Karaliste bija izmantojusi šī protokola 4. pantā paredzēto iespēju paziņot par nodomu pieņemt minēto regulu. Tātad šajā datumā Apvienotajai Karalistei, pat ja tā būtu Eiropas Savienības dalībvalsts, Regula Nr. 650/2012 nebija saistoša, nedz arī to tai varēja piemērot. Lai interpretētu šīs regulas 10. pantu, ir jāuzskata, ka šajā tiesību normā paredzētā jurisdikcija var būt piemērojama, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta bija šādā dalībvalstī, kurai viņa nāves brīdī minētā regula nebija saistoša. Līdz ar to, ciktāl ir izpildīti arī citi minētajā tiesību normā paredzētie kritēriji, ir jāsecina, ka pamatlietā aplūkotā situācija var ietilpt tās piemērošanas jomā.

26 Šajā ziņā nav strīda par to, ka prasītāji pamatlietā uz Regulas Nr. 650/2012 10. pantu nav atsaukušies ne pirmajā, ne apelācijas instancē. Līdz ar to prejudiciālā jautājuma mērķis ir vienīgi noteikt, vai ar Regulu Nr. 650/2012 dalībvalsts tiesai, kurā ir celta prasība, pamatojoties uz šīs regulas 4. pantu, ir noteikts pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai tai ir jurisdikcija, ņemot

- vērā tās 10. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētos kritērijus, jeb arī šī tiesa var atzīt, ka tai nav jurisdikcijas, ja prasītājs nav atsaucies uz šo tiesību normu, lai minētā tiesa varētu īstenot savu jurisdikciju.
- 27 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru noteikumi par jurisdikciju, ciktāl tajos nav atsauces uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu to jēgu un piemērojamību, visā Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vieneidīgi, un tas ir jāmēģina darīt, ņemot vērā ne tikai to formulējumu, bet arī šo normu kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Pirmkārt, runājot par Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumu, ir jānorāda, ka šajā tiesību normā ir paredzēts noteikums par jurisdikciju, kas nosaka, ka, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī neatrodas dalībvalstī, tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas mantojumā ietilpstošā manta, tomēr ir jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā, ja mirušajam nāves brīdī bija šīs dalībvalsts pilsonība.
- 29 Tādējādi no Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punkta a) apakšpunkta izriet, ka abi šajā tiesību normā paredzētie kritēriji, lai piešķirtu jurisdikciju dalībvalsts tiesām gadījumā, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta viņa nāves brīdī nebija šajā dalībvalstī, ir, pirmām kārtām, mantojumā ietilpstošā manta minētajā dalībvalstī un, otrām kārtām, mirušās personas dalībvalsts pilsonība šīs personas nāves brīdī. Savukārt no šī formulējuma nekādi neizriet, ka šādas jurisdikcijas piešķiršana būtu atkarīga no jebkādas mantojuma atstājēja vai ieinteresētās personas rīcības. Gluži pretēji, kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumā 67. un 68. punktā, frāzes “ir jurisdikcija” lietojums var norādīt uz to, ka šīs regulas 10. panta 1. punktā paredzētajai jurisdikcijai ir obligāts raksturs.
- 30 Otrkārt, attiecībā uz kontekstu, kādā iekļaujas Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts, ir jānorāda, ka šīs regulas 10. pants ir ietverts tās II nodaļā, kurā ir visi noteikumi par jurisdikciju mantošanas lietās. It īpaši šajā 10. pantā ir paredzēta papildu jurisdikcija salīdzinājumā ar vispārējo jurisdikciju, kas noteikta ar minētās regulas 4. pantu, kurā mirušā pastāvīgās dzīvesvietas tiesas ir norādītas kā tās, kurām ir jurisdikcija lemt par visu attiecīgo mantojumu.
- 31 Treškārt, attiecībā uz Regulas Nr. 650/2012 10. panta mērķi ir jānorāda, ka šis pants ir jālasa kopsakarā ar šīs regulas 30. apsvērumu, saskaņā ar kuru ir jānodrošina, “ka visu dalībvalstu tiesas, balstoties uz vienu un to pašu pamatojumu, var īstenot jurisdikciju attiecībā uz tādu personu atstātu mantojumu, kuru pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm”. Lai to īstenotu, saskaņā ar šo apsvērumu minētajā regulā būtu jāsniedz “izsmeļošs tādu pamatojumu saraksts hierarhiskā secībā, uz kuriem balstoties var īstenot šādu papildu jurisdikciju”.
- 32 No tā izriet, ka, tā kā Regulas Nr. 650/2012 mērķis citastarp ir nodrošināt starptautiskās jurisdikcijas mantošanas lietās noteikumu vieneidīgu piemērošanu, gan šīs regulas 4. panta, gan tās 10. panta 1. punkta vienīgais mērķis ir noteikt vienotus kritērijus tiesu jurisdikcijai lemt par mantošanu kopumā. Tādējādi šajā ziņā tie ieinteresētajām personām nesniedz iespēju izvēlēties dalībvalsts tiesu atbilstoši savām interesēm, neskarot minētās regulas 5. panta piemērošanu, kas ir piemērojams gadījumā, kad mantojuma atstājējs ir izvēlējis mantojumam piemērojamos tiesību aktus.

- 33 Šajā ziņā ir jānorāda, kā ģenerālvokāts ir atzinis secinājumu 47. un 65. punktā, ka nepastāv hierarhiskas attiecības starp tiesu, kas noteikta atbilstoši Regulas Nr. 650/2012 4. pantam un tiesu atbilstoši tās 10. pantam, jo katrs no tiem attiecas uz dažādiem gadījumiem. Tāpat tas, ka šīs regulas 10. pantā minētā jurisdikcija ir kvalificēta kā “papildu”, nenozīmē, ka šī tiesību norma būtu mazāk saistoša par minētās regulas 4. pantu par vispārējo jurisdikciju.
- 34 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka vārda “tomēr” izmantošana Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punktā liek domāt, ka šī tiesību norma ir par jurisdikcijas noteikumu, kas ir līdzvērtīgs un papildina vispārējās jurisdikcijas noteikumu šīs regulas 4. pantā, tādējādi, ka pēdējā minētā panta nepiemērojamības gadījumā ir jāpārbauda, vai ir izpildīti minētās regulas 10. pantā paredzētie jurisdikcijas kritēriji.
- 35 Šādu interpretāciju turklāt apstiprina Regulas Nr. 650/2012 mērķis, kas izriet no tās 7. apsvēruma, proti, veicināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību, novēršot šķēršļus, ko saistībā ar personu brīvu pārvietošanos rada grūtības izmantot savas tiesības attiecībā uz mantošanu, kurai ir pārrobežu elementi, it īpaši nodrošinot, ka Eiropas tiesiskuma telpā tiek efektīvi nodrošinātas mantinieku un legātāru, citu mirušā tuvinieku, kā arī mantojuma kreditoru tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 1. marts, *Mahnkopf*, C-558/16, EU:C:2018:138, 35. punkts).
- 36 Šajā nolūkā Regulā Nr. 650/2012 ir paredzēti noteikumi par starptautisko jurisdikciju visam mantojumam, kuri ir balstīti uz objektīviem kritērijiem. No šāda viedokļa šīs regulas 10. panta 1. punkts palīdz nodrošināt mantinieku un legātāru, citu mirušā tuvinieku, kā arī mantojuma kreditoru iespējas vērsties tiesā, ja attiecīgā situācija ir cieši saistīta ar dalībvalsti, it īpaši tādēļ, ka tās teritorijā atrodas mantojumā ietilpstošā manta.
- 37 Turklāt ir jāatgādina, ka, lai veicinātu mantošanas strīdu efektīvu atrisināšanu, ar Regulu Nr. 650/2012 tiecas veicināt mantošanas vienotu izskatīšanu. Tādējādi Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka tāda šīs regulas noteikumu interpretācija, kas izraisītu šī mantojuma sadrumstalotību, nebūtu saderīga ar minētās regulas mērķiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 21. jūnijs, *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485, 56. punkts, un 2020. gada 16. jūlijs, E. E. (Jurisdikcija un mantošanai piemērojamie tiesību akti), C-80/19, EU:C:2020:569, 41. punkts).
- 38 Šis mantojuma vienotības princips ir arī Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punktā ietvertā noteikuma pamatā, ciktāl tajā ir precizēts, ka šajā tiesību normā ir noteikta dalībvalstu tiesu jurisdikcija lemt par “mantošanu kopumā”.
- 39 Visbeidzot ir jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka tiesas autonomijas ievērošana, tai pildot savus uzdevumus, prasa, lai šī tiesa varētu izvērtēt savu starptautisko jurisdikciju, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju, vienlaikus īstenojot pareizas tiesvedības mērķi, kas ir Savienības tiesiskā regulējuma pamatā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 64. punkts, un 2016. gada 16. jūnijs, *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, 45. punkts).
- 40 Ņemot vērā Regulas Nr. 650/2012 mērķi nodrošināt pareizu tiesvedību, nekas neliedz šiem pašiem principiem prevalēt pārbaudē, ko veic tiesa, kurā celta prasība, par savu jurisdikciju, piemērojot šīs regulas noteikumus par starptautisko jurisdikciju mantošanas lietās.
- 41 Tādējādi, ciktāl Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punktā paredzētie papildu jurisdikcijas noteikumi palīdz sasniegt šo pareizas tiesvedības mērķi, šīs tiesību normas piemērojamība nevar būt atkarīga no tā, ka viena vai otra attiecīgās tiesvedības puse uz to nav atsaukusies.

- 42 Proti, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 87. punktā, Regulas Nr. 650/2012 10. pants ir jāinterpretē, ņemot vērā tās 15. pantu tādējādi, ka, lai gan ar šo 10. pantu tiesai, kas izskata lietu, nav uzlikts pienākums aktīvi meklēt faktisku pamatojumu, lai spriestu par savu jurisdikciju kādā konkrētā strīdā, bet liek, pamatojoties uz neapstrīdētiem faktiem, sameklēt savas jurisdikcijas pamatu, kas, iespējams, atšķiras no tā, uz kuru atsaucies prasītājs.
- 43 It īpaši ir jānorāda, ka, lai tiesa, kas izskata lietu saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 15. pantu, atzītu savas jurisdikcijas neesamību, vispirms ir jāpārbauda visi Regulas Nr. 650/2012 II nodaļā noteiktie kritēriji un ka, veicot šo pārbaudi, minētajai tiesai ir jāpārbauda sava iespējamā jurisdikcija, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju. Līdz ar to šādu pārbaudi nevar veikt, ņemot vērā tikai to jurisdikcijas noteikumu, uz kuru ieinteresētās personas ir tieši atsaukušās.
- 44 Šo interpretāciju neatspēko iesniedzējtiesas argumentācija, saskaņā ar kuru Regulas Nr. 650/2012 10. pants esot atkāpe no jurisdikcijas un piemērojamo tiesību aktu sakrītības principa un tādējādi tiesai, kas izskata lietu, būtu jāpiemēro tās valsts tiesību akti, kurā mirušā nāves brīdī atradās viņa pastāvīgā dzīvesvieta. Šīs regulas 27. apsvērumā paredzētajam mērķim, ka sakrīt tiesas jurisdikcija un piemērojamās tiesības, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 70. punktā, nav absolūta rakstura.
- 45 Lai gan saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 27. apsvērumu tās noteikumi ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu, ka iestāde, kas nodarbojas ar mantošanas lietu, vairākumā gadījumu varētu piemērot savas valsts tiesību aktus, šī regula nedz nosaka, nedz garantē, ka sakrīt tiesu jurisdikcija un piemērojamās tiesības. Šis sakrīšanas neabsolūto raksturu apstiprina, pirmkārt, minētās regulas 27. apsvērumā izmantotie vārdi “vairākumā gadījumu” un, otrkārt, tas, ka šīs pašas regulas 43. apsvērumā Savienības likumdevējs pats ir paredzējis, ka tajā noteiktās jurisdikcijas normas var radīt situācijas, kurās tiesa, kurai ir jurisdikcija lemt par mantošanu, nepiemēros savas valsts tiesību aktus.
- 46 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 650/2012 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāatzīst sava jurisdikcija saskaņā ar šajā tiesību normā paredzēto papildu jurisdikcijas noteikumu, ja, izskatīdama lietu, pamatojoties uz šīs regulas 4. pantā ietverto vispārējās jurisdikcijas noteikumu, tā konstatē, ka tai saskaņā ar šo pēdējo minēto tiesību normu nav jurisdikcijas.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 47 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāatzīst sava jurisdikcija saskaņā ar šajā tiesību normā paredzēto papildu jurisdikcijas noteikumu, ja, izskatīdama lietu, pamatojoties uz šīs regulas 4. pantā ietverto

vispārējās jurisdikcijas noteikumu, tā konstatē, ka tai saskaņā ar šo pēdējo minēto tiesību normu nav jurisdikcijas.

[Paraksti]